

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Právní úprava darování v novém občanském zákoníku

Níže uvedený článek se pokouší shrnout stávající právní úpravu institutu darování, tak jak je upravena v zákoně č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník, v platném znění (dále jen jako „NOZ“). Oproti předchozí právní úpravě je stávající právní úprava značně rozšířena a přináší některé zásadní odlišnosti - například darování pro případ smrti. V NOZ nalezneme úpravu tohoto institutu v ustanovení § 2055 až § 2078 NOZ.

Obecná ustanovení (§ 2055 a násl. NOZ)

Institut darování, jak ho známe z právní úpravy obsažené v zákoně č. [40/1964](#) Sb., občanský zákoník (dále jen „OZ“), ve své podstatě zůstává stejný i v NOZ. Vztah mezi stranami (mezi dárce a obdarovaným) je založený na bezplatnosti a dobrovolnosti. Dárce bezplatně převádí nebo se zavazuje obdarovanému převést věc do jeho vlastnictví a obdarovaný dar nebo slib přijímá. NOZ výslovně zmiňuje plnění ze společenské služby (tzv. přátelská výpomoc, která nemá charakter právního vztahu), které se za dar nepovažuje v případě, že je zřejmé, že se strany nechtějí smluvně zavázat.

Změnu lze pak sledovat v právní úpravě slibu darování - pokud někdo slíbí druhému dar, nemá povinnost mu tuto věc darovat, nicméně ten, kdo slib obdržel, má nárok na účelně vynaložené náklady očekávání daru.

Písenná forma darovací smlouvy se nově stanoví pro darování věci zapsané do veřejného rejstříku (věci nemovitě, ochranné známky, obchodní podíly apod.), což je širší úprava oproti úpravě v OZ, kde písenná forma byla výslovně upravena pouze pro nemovitosti. Stávající úprava je též širší, pokud se jedná o požadavek písenné formy v případě, že nedojde k odevzdání daru zároveň s projevem vůle darovat a přijmout dar (úprava podle OZ mluví pouze o movitých věcech, stávající obecně o daru). Dárce je pak zavázán k odevzdání daru, nikoliv však k povinnosti placení úroků z prodlení. Placení úroků z prodlení by totiž odporovalo principům bezplatnosti a dobrovolnosti institutu darování.

NOZ výslovně upravuje vzájemné plnění, kde se uplatní princip „započtení“ vzájemných darů, kdy se o darování jedná jen vzhledem k tomu, oč hodnota plnění jedné strany převyšuje hodnotu plnění strany druhé.

Jednou z novinek stávající právní úpravy je též ustanovení § 2059 NOZ, které stanoví, že nastane-li po uzavření smlouvy nepředvídatelná událost a změní-li se následně na straně dárce poměry do té míry, že by darování vážně ohrozilo jeho výživu nebo plnění dárcevy vyživovací povinnosti, dává NOZ dárce možnost od darovací smlouvy odstoupit a z povinnosti dát dar se vyvázat. Tato právní úprava dopadá na situace, kdy ze strany dárce ještě nebylo plněno, popř. nebylo ještě dáno celé plnění. V

případě, že dar byl již předán obdarovanému, nelze tohoto ustanovení již využít.

Darování veškerého majetku (§ 2058 NOZ)

NOZ nově upravuje možnost darování veškerého majetku dárce. Zákon současně rozeznává majetek přítomný a budoucí. Co se týče majetku dárce, který nabude až v budoucnu, může tento též darovat, ale jen do výše poloviny tohoto budoucího majetku. Kromě budoucího majetku se může dárce zavázat darovat i věc, kterou ještě nemá, ale jen za předpokladu, že se smluvně výslovně zaváže k nabytí této věci.

Darování podpory (§ 2062 NOZ)

V ustanovení § 2062 NOZ nalezneme upravený institut darování podpory, jehož podstatným znakem kromě dobrovolnosti a bezplatnosti je pravidelnost. Zákonem užitý termín podpory zde může vzbudit dojem, že se jedná o státní podporu, nicméně podporou se zde rozumí pravidelný příspěvek mezi osobami v soukromoprávním vztahu bez spojení s jakýmkoliv státním příspěvkem. Právo na podporu a povinnost k podpoře pak přechází na dědice dárce a obdarovaného, jen pokud si toto strany ve smlouvě výslovně ujednaly.

Darování pro případ smrti (§ 2063 NOZ)

Zásadní změnou stávající právní úpravy je umožnění darování, které má být plněno až po dárčově smrti. Podmínka, že obdarovaný dárce přežije, se považuje za odkaz v souladu s ustanovením § 1594 a násl. NOZ. V případě, že se dárce výslovně vzdá práva dar odvolat, vydá o tom obdarovanému listinu a obdarovaný dar přijme, bude se na takové jednání pohlížet jako na darování, pojmenovaném jako darování pro případ smrti.

Zvláštní případy darování (§ 2066 a § 2067 NOZ)

Darování je v NOZ upraveno i u osob, které jsou omezeny ve svéprávnosti (v termínech stávající právní úpravy - osoby s omezenou způsobilostí k právním úkonům). Tyto osoby jsou způsobilé darovat nebo přijmout dar malé hodnoty nebo dar vzhledem k okolnostem obvyklý.

Nově se též vyskytuje úprava neplatnosti darování osobě provozující zařízení, jež poskytuje zdravotnické či sociální služby, zaměstnanci takového zařízení nebo osobě, která takové zařízení spravuje v době, kdy tato osoba byla v péči tohoto zařízení nebo přijímala jeho služby. Rozhodovací volnost dárce je zde totiž ovlivnitelná závislostí na prostředí. Neplatnost takového darování je pak relativní, může se jí dovolat jen dárce. Uvedené pravidlo se nepoužije v případě, kdy je taková obdarovaná osoba osobou dárce blízkou.

Odvolání daru pro nouzi (§ 2068 a násl. NOZ)

V případě, že dárce po darování upadne do takové nouze, že nemá ani na nutnou vlastní výživu nebo nutnou výživu osoby, k jejíž výživě je povinen, může dar odvolat a požadovat po obdarovaném vrácení daru nebo zaplacení jeho obvyklé ceny, v jakém se dárce nedostává prostředků k uvedené výživě. Toto ustanovení je další novinkou, které stávající úprava přináší. Obdarovaný nemusí vrátit dar v tom případě, že poskytne, co je k této výživě potřeba nebo v případě, že je sám v obdobné nouzi jako dárce.

Dárce nicméně nemá možnost odvolat dar v případě, že si stav nouze způsobil sám nebo z hrubé nedbalosti. Právo odvolat dar nepřechází na dárčovy dědice.

Odvolání daru pro nevděk (§ 2072 a násl. NOZ)

Právní úprava domáhání se daru zpět v případě, kdy se obdarovaný chová k dárci nebo k osobě mu blízké tak, že tím porušuje dobré mravy, je oproti právní úpravě v OZ výrazně rozšířena. Musí se jednat o úmyslné jednání obdarovaného nebo z hrubé nedbalosti a dárce pak může pro nevděk obdarovaného od darovací smlouvy odstoupit, požadovat vydání celého daru, a není-li to možné, zaplacení jeho obvyklé ceny.

Nevděk podle stávající právní úpravy činí obdarovaného nepoctivým držitelem. Dar pak mohou odvolat i dědici dárce, a to v případě, kdy obdarovaný zabránil dárci v odvolání daru nebo případně zásahu vyšší moci, která odvolání daru dárci znemožnila.

U odvolání daru pro nevděk je stanovena lhůta pouze na 1 rok a běží ode dne, kdy obdarovaný dárci ublížil, nebo od doby, kdy se dárce dozvěděl o důvodu odvolání daru. Dědic dárce může dar odvolat nejpozději do 1 roku od smrti dárce.

Dárce se při darování nemůže předem vzdát svého práva na odvolání daru pro nouzi nebo nevděk, k takovému prohlášení, resp. dohodě by se ze zákona nepřihlíželo.

Mgr. Ida Callaghan, LL.M.,
advokátka

autorka působí v advokátní kanceláři MSB Legal, v.o.s.

[MSB Legal, v.o.s.](#)

Bucharova 1314/8
158 00 Praha 13

Tel.: +420 251 566 005

Fax: +420 251 566 006

e-mail: paha@msblegal.cz

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Pohled přes hranice - natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)
- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)

- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení - nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)
- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)
- [Detekce podezřelého obchodu v kontextu hazardních her](#)
- [AI omnibus](#)